

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretiuu abonamentului:	
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . .	5 fl.— cr.
" " " " 1/2 anu . . .	2 " 50 "
Pentru Romani'a si strainetate pe anu .	7 " — "
" " " " 1/2 " 3 " 50 "	

Pretiuu insertiunilor:	
Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu	cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte
	4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.

Correspondintiele sè se adreseze Redactiune dela „BISERIC'A si SCOL'A“ in Aradu, la institutul pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.

Nr. 212. Pres.

IOANU,

din mil'a lui Dumnedieu episcopu diocesanu alu Aradului, Oradii-Mari, Ienopolei si alu Halmagiului, precum si alu partiloru adnecsate din Banatulu Temisianu,

Iubitului cleru si poporu eparchiale: dar si mila dela Dumnedicu Tatalu si Domnulu nostru Iisusu Christosu!

Dupace la Duminec'a Tomei din anulu curinte 1879. espira periodulu de trei ani, pe care fusera alesi membrii de acum ai sinodului eparchialu; urméza acumu a se face alegere noua de membri sinodali pe unu periodu nou de trei ani. Deci dar in virtutea §-lui 90. din statutulu organicu, prin acést'a convocàmú sinodulu ordinariu alu eparchiei Nóstre aradane pentru anulu curinte 1879. pe Duminec'a Tomei, adeca pe $\frac{8}{20}$. Aprile a. c. la locul resiedintiei Nóstre in Aradu, ér pentru efectuarea alegerii membriloru sinodului eparchialu pe unu periodu nou de trei ani, dupa contielegerea avuta cu consistoriele nóstre din Aradu si Oradea-mare dispunemu urmatóriele:

1. Eparchi'a Nóstra aradana se imparte in 20 de cercuri electorale dintre cari, pe partile arado-banaticé cadu 14, ér pe cele biharene 6 cercuri, precum arata impartirea de sub A.)

2. In fie-care cercu electoralu se voru alege câte trei deputati la sinodulu eparchialu, adeca câte unu preotu si câte doi mireni, toti pe unu periodu de trei ani, care se va incepe cu Duminec'a Tomei in anulu curinte 1879. si va espirá éra si la Duminec'a Tomei in anulu 1882. — de sine intielegendu-se cà membrii de acum ai sinodului eparchialu potu fi realesi.

3. Pentru conducerea alegerii deputatiloru preotiesci, respective pentru efectuarea scrutiniului la alegerea deputatiloru mireni, sunt denumiti in fie-care cercu electoralu câte doi comisari consisto-

riali: unulu pentru preoti dia cleru; altulu pentru mireni dintre mireni. — Conspectulu comisariiloru consistoriali, cu desemnarea locuriloru centrale ale singuraticeloru cercuri, se alatura ací sub B)

4. Pentru alegerea deputatiloru din cleru: preotii din unulu si-acelasi cercu electoralu se voru aduná Marti in 20. Martiu vechiu a. c. la 9 óre nainte de médiadi la locul centralu anumitu in conspectulu de sub B) si adeca in localitatea, ce va fi desemnata spre acestu scopu prin comisariulu consistorialu; acolo sub presiedinti'a comisariului consistorialu preotiescu mai nainte voru constatá numerulu celoru presinti, scriindu-se dupa nume in protocolu; apoi voru alege doi barbati de incredere si unu notariu; dupa aceea voru purcede numai de câtu la alegerea unui deputatu sinodalu din cleru, carea se va efectuí séu prin votisare publica, séu — la cererea unei tertialitáti din alegatori — prin votisare secreta. Acel'a, care va fi intrunitu maioritátea voturiloru, se va prochiamá de deputatu sinodalu, si pe langa unu esemplariu din cerculariulu presinte se va provedé cu credentionalulu subscrisu de comisariu, de barbati de incredere si de notariu. — Despre actulu alegerii se va face protocolu subscrisu prin sus amintitii, care in fine prin comisariu se va substerne consistoriului respectivu negresitu pana in 25. Martiu vechiu a. c.

5. Pentru alegerea deputatiloru mireni in specialu se voru observá urmatóriele:

a) Preotimea parochiala dupa primirea acestui cerculariu, in Duminec'a mai de aprópe va defige si va publicá in bisericá unu terminu acomodat, pentru a se tiené sinodu parochialu estraordinariu, in care sè se faca votisare pentru doi deputati mireni la sinodulu eparchialu. — Despre terminulu acest'a va trebui sè se insciintieze si oficiulu protopresbiteralu; ér publicarea lui trebuie sè se intemple celu putienu cu optu dile nainte de

sinodulu parochialu, dar negresitu pana inclusivu Dumineca in 4. Martiu vechiu a. c. ca apoi insusi sinodulu parochialu preotindenia sè se póta tiené pana inclusive Dumineca in 11. Martiu vechiu a. c. (§§. 9. 12. 91. k.)

b) La terminulu publicatu dupa punctulu a) in fie-care comunitate bisericésca se va intruni sinodulu parochialu pentru a efectuí alegerea aloru doi deputati mireni la sinodulu eparchialu. — In sinodulu acest'a ca alegatori voru avé votu toti parochianii de sine statatori, nepetati, cari si-implinescu detorintiele parochiale — Alegatorii din locurile filiale voru participá la votisare la olalta cu alegatorii din parochi'a matre. — Sinodulu intrunitu spre scopulu acest'a se va constitui asia: cà alegatorii si-voru alege unu presiedinte, doi barbati de incredere si unu notariu.

c) Purcediendu sinodulu parochialu la alegere, fie-care alegatoriu va votá de odata pentru doi deputati mireni, pre cari ii va socotí apti pentru a representá cerculu electoralu in sinodulu eparchialu, fie acei'a ori de unde cu locuinti'a. Votisarea acést'a va fi publica, adeca cu graiu viu; daca inse voru pofiti 20 de alegatori: póte fi si secreta, adeca prin siedule; dar nici decum prin aclamare, pentrucà resultatulu alegerii va depinde dela numerulu voturilor, care se va aduná din tóte sínódele parochiale, ce se tienu de acelasi cercu electoralu.

d) Despre actulu alegerii in fie-care sinodu parochialu se va face unu protocolu, in care se voru scrie tóte voturile alegatoriloru. — Ací vine de observatu: cà in protocolu trebue se fie scrisi dupa nume toti alegatorii, cari vor fi fostu de fatia la alegere; apoi la casu de votisare publica, trebue se se véda apriatu din protocolu: pentru cine a votatu totu insulu; ér de va fi fostu votisare secreta: siedulele de votare trebue se se culéga la olalta si se se alature la protocolu.

e) Finindu-se votisarea, resultatulu ei se va constatá si se va publicá in presinti'a alegatoriloru; apoi protocolulu alegerii se va incheiá totu in presinti'a alegatoriloru; se va subscrie de presiedinte, de barbati de incredere si de notariu; se va impaturá si sigilá cu sigilulu parochului séu alu presiedintelui séu alu vre-unui barbatu de incredere; in fine se va predá unuia din barbati de incredere, ca la tempulu seu se-lu duca la comisariulu consistorialu (§. 91. g.) La compunerea acestui protocolu in casu de votisare publica se recomanda formulariulu alaturatu sub C.)

f) Marti in 20. Martiu vechiu a. c. 9 óre nainte de médiadi, trimisii barbati de incredere ai singuraticeloru sínóde parochiale câte din unu cercu electoralu se voru aduná la loculu centralu alu cercului anumitu in conspectulu de sub B.) ducendu cu sine protocólele electorale gatite si sigilate dupa punctulu e); apoi adunati in

localitatea desemnata prin comisariulu consistorialu, sub presiedinti'a acestuia voru formá colegiulu de scrutiniu, alegendusi unu notariu pentru facerea protocolului.

g.) La actulu scrutiniului, in presinti'a barbatiloru de incredere comisariulu consistorialu va desface pe rondu tóte protocólele electorale, ce voru fi intratu dela singuraticele sínóde parochiali; apoi va face, ca acelea se se cetésca cu vóce inalta, voturile din ele sè se compute la rondulu seu, si sè se inscrie in protocolulu colegiului de scrutiniu.

h.) Acei doi individi, cari dupa computarea tuturor voturilor se voru aflá, cà au celea mai multe voturi, numai de cât se voru prochiamá de deputati alesi ai cercului respectivu, si ca atari se voru provedé cu credentionale. La casu inse, candu dóra doi séu mai multi voru fi avendu maioritate in asemenea numeru: intre densii va decide sórtea, esecutata in faci'a locului.

i.) Protocólele colegiului de scrutiniu si credentionalele alesiloru deputati se voru subscrie de comisariulu consistorialu si de toti ceilalti membri, adeca de barbati de incredere ai sínódeloru parochiale; apoi credentionalele pe langa unu exemplariu din cerculariulu presinte se voru predá, ori se voru transpune pe cale sigura la manile alesiloru deputati; ér protocolulu colegiului de scrutiniu, impreuna cu tóte actele electorale, comisariulu consistorialu lu va substerne consistoriului respectivu cât mai curendu, dar negresitu pana in 25. Martiu vechiu a. c.

6. La casu, candu vre-unu comisariu consistorialu preotiescu ori mirénu, aru fi impedeatu in ori ce modu, catu se nu póta impliní misiunea de comisariu: acel'a va face numai decât aretare la consistoriulu concerninte pentru alta provisiune; ér decum-va provisiunea acést'a pana in terminulu alegerii, respective alu scrutiniului nu se va fi facutu, séu dóra necesitatea de alta provisiune se va aretá numai sub actulu alegerii, respective sub actulu scrutiniului: alegatorii, respective membrii colegiului de scrutiniu sunt autorisati a si-alege unu locuteninte alu comisariului consistorialu, care apoi va avé a indepliní tóte agendele comisariului consistorialu.

7. Deputatii, cari dupa punctele 4. si 5. voru fi alesi la sinodulu eparchialu, sunt pofiti a avé in vedere terminulu sinodului eparchialu anumitu la inceputulu cerculariului presinte, si a se presentá timpuriu la Aradu, provediuti cu credentionale si pregatiti pentru a remané mai multe dile in agendele sinodale.

8. Oficiile protopresbiterale sunt insarcinate a spedá cu tóta grabirea cate unu exemplariu din cerculariulu acest'a la singuratecele officie parochiale din tracturile loru spre publicare si spre efectuarea celoru de efectuitu; ér comisarii consistoriali sunt pofiti a-si impliní missiunea in sensulu

celoru indegetate mai sus, si a se pune in privinti'a acést'a in reportu deadreptulu cu consistoriulu, sub care se afla.

Candu dar publicàm u noi mesurile acestea, ne tienemu de a Nòstra detorintia a vi descoperi iubitorilor! cà sinòdele nòstre eparchiale au o chiamare frumòsa si insemnata in biseric'a nòstra; cà dela lucràrile aceluor sinòde aterna multu: binele bisericeii nòstre, alu clerului si poporului nostru, si cà de la aceste lucràri ale sinòdeloru se astépta vindecarea multoru dureri de ale trecutului, din biseric'a strebuna. De aceea Ve sfatuimu parintescé iubitu cleru si poporu, ca la eserciarea celu mai insemnatu dreptu, alu alegerii deputatorilor preoti si sinodali mireni, se fiti cu multa precautiune, se judecati bine in cine ve puneti increderea in cele mai insemnate afaceri bisericesci. Ve sfatuimu ca la actulu celu mare alu alegerii, se fiti condusi numai de simtieminte adeveratu crestinesci, si se alegeti de deputati sinodali numai barbati crescuti in legea lui Dumnedieu, barbati devotati causeruor nòstre bisericesci, barbati zelosi si apti de a concurge cu sfatulu si intielepitiunea loru, la regularea, consolidarea si prosperarea trebiloru bisericeii nòstre nationale.

Aradu ¹⁴/₂₆ februaru, 1879.

IOANU METIANU, m. p.
Episcopulu Aradului.

Doie discursuri

tienute cu ocasiunea primirei festive a deputatiunei in Sibiu.

Discursulu dlui Dr. Iosifu Hodosiu, pronunsiatu cu ocasiunea serenadei suna asia:

„Escelentia! Venimu si cu acést'a ocasiune a Ve presentá omagieie nòstre, si nu ne insielamu, déca dicemu, omagieie a intregu clerului si poporului romanu, acumu candu v'ati reintorsu din grav'a, marea si gloriòs'a missiune, ce, intrunindu consintiementulu tuturoru romaniloru, a-ti luat Escelentia Vòstra a o indeplini.

Ve asiguramu Escelentia, cà toti romanii, cleru si poporu, cu unu tremuru, séu mai bine, cu o palpatatiune tremuratóre a animei, intre grige si sperantia dar cu incredere in sine, cu minte calma, si cu ratiunea de ómeni conscii de caus'a ce sustienu, v'a petrecutu in caletoria, din care astadi v'ati reintorsu. Cà-ci caus'a erá si este a nòstra a tuturoru, si Escelentia Vòstra, dinpreuna cu ceilalti domni ai deputatiunei, si cu ceilalti prelati ai bisericeluor romane, ati fostu viu'a espressione a vointiei clerului romanu din imperiulu de sub sceptrulu imperatului, regelui si mare-principelui nostru.

Ne spune istoria, si o scimu chiar noi, cei ce traimu inca astadi, o scimu diu propri'a nòstra experientia si sciintia, cà de câte-ori s'au redicatu grave furtune, venturi vijelòse, si procelle, acumu apròpe de 1800 ani, asupra natiunei, si bisericeii nòstre, totudéuna in acele fatali incercàri si amerintiàri la esistentia nòstra nationala si la conservarea religiunei nòstre, romanii s'au sciutu tiené la inaltimea aausei ce aperau, si pe care o apera pana astadi cu o intrepiditate ce nu se póte resturná.

Credemu, Escelentia, cà nu aci este locul de a aretà in modu chronologicu, luptele Romaniloru pentru limb'a si

biseric'a loru. O scimu, o simtimu, o urmàm, si o vomu urmá pana in indefinitu si in urma vomu lasa-o ereditate celoru ce vinu in urm'a nòstra, si cari sunt mai numerosi decát noi, pana ce ei infine voru fi cei fericiti a culege fructele satisfacatórie ale acestei indefinite si continue lupte, ce de secolu intregi o purtàm. O lupta acést'a, care atát de tradusa este in mintea, anim'a si sangele nostru, in càtu nu dile, nici septemani, dér' nici ani, nici seclii intregi, ba nici odata nu se va sterpi diu gingasi'a, dar totu-odata resolut'a, curagiòs'a si energic'a natura conservatória de sine a poporului romanu: si pana la invingere.

Escelentia, devis'a nòstra a fostu, este si va fi a ne conserva intacta limb'a si religiunea natiunea si biseric'a nòstra in ori-ce impregiurari; a tiené tare la patri'a si la pamentulu nostru; a lasá liberu fie-carei natiuni din patria a urmá asemenea. Dar cu voi'a nòstr'a, nu vomu concede nici odata a se infectá instituttele nòstre nationali bisericesci si scolastice, cu beneficiuri (?) straine, cari numai ruinare ne aducu si numai perirea ni-o prepara.

Escelentia, permiteti-ne in urma inca numai câteva cuvinte.

Ori-care ar' fi resultatulu missiunei diu care ve reintórceti, noi vomu dice, si dicemu: Aci suntemu, aci stàm.

Fi-va elu favorabilu pentru noi, pentru natiunea, biseric'a, patri'a nòstra? Se póte, vomu respunde, gratia bunatàtii si iubirei de dreptate a monarchului nostru.

Nu va fi elu favorabilu? Nu vomu perde speranti'a: Aici suntemu, aici stàm, ca stanc'a eterna a unui poporu, pusu aici de Dumnedieu.

Vomu merge pe calea civilizatiunei; vomu cultivá limb'a nòstra; vomu propagá cultulu religiosu; vomu tiené susu si tare la patri'a si la pamentulu nostru; ne vomu pune pe lucru, ca elementulu romanu se prinda radacina, in tóte privintieie, de viétia publica, sociala, arte, industria, comerciu si altele atâtea. Se prinda, dicu, radacina, pe care se n'o póta sgudui nici procelele timpului, nici eternitatea secoliloru. Prin acestea, vomu dá imperatulu cele ce sunt ale imperatului si lui Dumnedieu cele ce sunt ale lui Dumnedieu, si noue cele ce sunt ale nòstre. Se traiti Escelentia Vòstra

La acést'a a respunsu Ecs. S'a d-lu Mitropolitu!

„Domniloru si fratiloru! Onórea, care ni-o dati si in modulu acest'a mie si deputatiunei consistoriale la reintércerea nòstra din caletoria intreprinsa pe la Bud'a-Pest'a si Vien'a, nu o potu considerá altcumu, decátu numai ca o manifestare: cà D-Vòstra aprobati pasii, cari noi in cointielegere cu celelalte eparchii i-amu facutu in interessulu culturai poporului nostru si pentru pacea interna dintre diferitele popóre ale patriei.

Prin pasii, ce i-amu facutu, ne-amu pusu, domniloru si fratiloru! dreptu stavila in calea unui torente puternicu, care se vedea a ne amenintiá unele din cele ce noi avemu mai scumpe; limb'a, cultur'a nationala, si in parte si autonomi'a bisericesca. Nu mi potu dar ascunde simtiulu de multiamire, ce-lu amu pentru d-Vòstra, candu veniti a ne dá spriginu moralu la intreprinderile nòstre, punendu-ve intru tóte alaturea cu noi.

De alta parte inse nu mi potu suprime nici acea observare: cà impregiuràrile, intre cari ne aflàm, ne impun detorinti'a, ca in toti pasii nostri se fimu cu precumpanire matura si cu tóta posibili'a moderatiune. Deosebi pe lénga credinti'a nòstra omagiala càtra Maiestatea S'a prea gratisulu nostru monarchu, se ne conservamu cu scumpetate atitudinea nòstra loiala facia de legile tierii si adeveratulu patriotismu. Inarmati cu acestea, intreprinderile nòstre ne voru duce la rezultate multiamitòrie, si acést'a o speràm cu atát mai vertosu, pentru-cà prea inalt'a gratia si parintesc'a bunavointia esperiata si de asta data, ne póte numai intarí in bunele nòstre sperantie, cari de feliu nu eschidu loialitatea si patriotismulu.

Multiamindu-ve dar pentru acésta onóre si adeverata spriginire morala, ve rogu domniloru si fratiloru, se ve linisciti ingrigirile, punendu-ve tota increderea iu vigilantia si lucrarea ulterioara a arhieriloru si corporatiuniloru superioare bisericesci; si apoi ve rogu se ve intruniti cu mine in simtiemintele, cari me indamna si la acésta ocaziune a esclamá: Se traiésca Maiestatea S'a regele nostru! Traiésca scump'a nóstra patria! Proporeze maic'a nóstra: natiunea, biserica a"

(G. T.)

Despre pedepse. *)

(Fine.)

Dupa ce am statoritu regulele, cari au se fia observate la aplicarea pedepselor, ni se pune acum intrebarea, cá ce felu de pedepse avemu se intrebuintamu pentru ca se ne potemu realisa scopulu cá mai precisu? Chiar la deslegarea acestei probleme gresiescu cei mai multi invetiatori. Ne fiindu cu destula precautiune, si lipsindu-le rabdarea, adesea se folosescu de astfelu de pedepse, cari sunt contrarie cu personalitatea scolariului si cu scopulu moralu alu pedepsei. Multi dintre invetiatori se cugeta arare ori la speciile pedepsei, ci ei pedepsescu totu cam dupa unu chablon si asia in locul efectului doritu se astépta adesea la multe neplaceri. Si apoi nu assiste mai mare lovitura pentru scóla, decât daca invetiatoriulu insusi e caus'a decadintei si a nefeciriei copiiloru.

Premitiendu aceste invetiatoriulu consciu de chiamarea sa va fi cu deosebita consideratiune la speciile pedepselor. Aici sunt de observatu urmatóriele regule:

1. Invetiatoriulu se nu intieléga sub conceptulu si soiulu pedepsei numai bataia dura, ci totu ce face impressiune neplacuta atât asupra pártii sensuale cá si spirituale a elevului.

2. Condamnabile sunt pedepsele, cari potu fi spre stricarea si periclitarea corpului, si anume: palmuirea peste capu si peste obrazu, loviturile cu linealulu preste unghii si in palma, ingenunchiările pre hóbe de cucuruze ori pre piperu, si altele necorespondentorie. Cu cáti-va ani mai înainte s'a pusu mare pondu pe pedepsele corporale. Multi invetiatori si-spargeau capulu cu gasirea diferiteloru specie de pedepse. Eu inca m amblatu atunei in scólele elementare, cand invetiatoriulu pentru mantinerea ordinei bune nu se temea a smulge mai cu totul perulu scolariului, a moia batiulu in apa sarata si a lovi fara crutiare pre bietulu copilulu incát acest'a nu mai scia pozitivu, daca mai traiescu, séu cá i-a iesitu sufletulu. Am cunoscutu si pre unu atare invetiatorulu, carele la finea anului scolasticu a intrebatu pe elevi: Cine dintre voi n'a capetatu in anulu acest'a nici o palma? Scolariulu, carele s'a insinuat in presupunerea, cá elu va fi remuneratu cu lauda, a capetatu bataia si mai aspra, ca se nu aiba dreptu a batjocuri pre conscolarii sei. Lumea moderna s'a ingretiosiatu de asemenea pedepse nedemne de caracterulu omenescu. Si Basedow a avutu totu dreptulu, cá s'a sculatu si a atacatu disciplin'a aspra ce domnia pe timpul sen. Pana cand Pestalozzi dice, cá palmuirea e corecta in timpu potrivit. Noi inse consimtiemu cu renumitul Niemeyer, carele ne face atenti, se ne ferimu de palmuirea lui Pestalozzi, cáci esecutarea e pré usióra, inse efectele sunt esemple vii, cá multi scolari au asurditu, s'au timpitu prin palmuirea nerationala. Cand eschidemu inse pedepsele acestea, atunci se nu cademu in cealalta extremitate, va se dica, se nu fimu pré moi la pedepse. Axiom'a cardinala, carea trebuie aici observata, suna astfelu: Extrema se tangut.

3. Pedepsele, cari impiedeca *cultur'a spirituala*, sunt de a se eschide cu totul. Asia d. e. daca am scóte afara pre scolariu din óre care óra de prelegere.

4. Periculóse sunt pedepsele *nepsychologice*. Mesur'a *psichologica* pentru aplicarea pedepselor, ne interdice se

*) Acestu artielu din lipsa de spaciú nu lam pututu publicá in nrulu trecut.

intrebuintamu astfelu de pedepse, cari sunt *sub demnitatea omenésca*. Asia d. e. ingenunchiarea, batjocur'a necioplita, titularea culinaria, tóte aceste dejosescu pre scolariu, si usioru i-nimicescu *semtiulu de onóre*. Infruntarea seriósa dar petrunsa de iubire inaintea scolariiloru, are resultatu cu multu mai bunu, decât ori ce strigare, fulgere si tresnete in vorbe si fapte. Aici e de observatu, cá invetiatoriulu se nu abdica de pedepse sedusu fiindu de *rugările* scolariiloru, ci daca a enunsiatu odata pedeps'a, apoi s'o si esecuteze cu consecinti'a receruta. Totu asemenea nepsychologicu este a adstringe pre copilu, ca dupa ce a suferitu pedepsa se *sarute mana* invetiatoriului séu a parintiiloru, cáci acést'a procedura nu conduce la nici unu scopu salutaru. Copilulu nu saruta man'a din iubire si recunoscintia, ci de sila bucurosu, si asia usioru devine ipocritu, lingusitoriu.

5. Nu-i permisú a intrebuinta asia ceva ca pedepsa, ceea ce trebuie scolariului se-i placa. Gresiescu invetiatoriulu, carele crede, cá pedepsesce pre scolariu, daca i-dá mai multa lectiune de invetiatu, se descrie ocupatiunea nefacuta de mai multe ori, séu déca i-lungesce óra de prelegere.

6. Designarea pedepselor depinde in mare parte de la rutin'a invetiatoriului. Totusi pentru óre care orientare noi scaritiamu urmatóriele speciile de pedepse: a) *displacement*; b) *recel'a* invetiatoriului facia de celu ce a gresitu; c) *admonitiunea gradata*; d) *infruntarea*; e) *amenintiarea*; d) *inchisórea* amesurata gresiei; g) *prenotarea* in cartea scólei; h) *pedepsa corporala* acomodata individualitati si demnitati omenesci inse aplicandu-se numai in cele mai extreme casuri; i) *eliminarea* din scóla.

Atát'a pe scurtu despre pedepse. Mai adaogemu aceea, cá principiulu fundamentulu la aplicarea pedepselor suna astfelu: *pedepsesce, ca scolariulu se se indrepte; pedepsesce conform naturei si cu deosebita privire la individualitatea fisica si spirituala a copilului.*

De acestu principiu trebuie se fia petrusu ori care invetiatoriu demnu de sublim'a sa cbiamare, déca doresce a-si ajunge scopulu.

Dr. Lazaru Petroviciu.

Valórea cultivării pomiloru.

Pómele au devenitu in timpul nostru unu artielu forte insemnatu de comericiu. Liniele ferate le ducu cu o mare repediune pana si in cele mai departate locuri, unde se vendu cu precii bnnu. In modulu acest'a proprietarii de gradini plantate cu pomi nobili realiséza unu frumosu cascigu. Fiecare pomu este unu capitalu, care aduce percente frumoase fara ca se coste multa ostenela pre proprietariu. Astfelu pomaritul a devenitu unu medilocu de cascigu din cele mai sigure si mai rentabile, unu medilocu, care contribue fórtu multu la ridicarea averii si bunastării unei natiuni mai cu séma agricole. Pomii sunt pentru agricultoru unu adevratu scutu contr'a calamitatiiloru, ce provinu din anii rei, cand campurile d. e. nu producú, pentruca ei, si mai cu séma merii si perii, supórta timpu mai indelungatu secet'a, si nu suferu curend nici prin umediela multa. Suntem siguri, cá cei mai multi dintre noi sunt convinsi despre valórea, ce o are cultur'a pomiloru in desvoltarea economica a poporului. Cu tóte acestea realitatea ne infacisiéza acestu ramu insemnatu de productiune in cele mai multe párti cu totul neglesu. Prin satele nóstre nu arare ori vedemu o multime de locu, si chiar gradinile din giurulu casei pustii si pline de burueni.

Credemu, cá acésta stare trista provine de acolo, cá poporulu nostru i-lipsescu cunoscintiele necesarie pentu nobilitarea pomiloru si nu cunósce valórea economica a lorú: apoi unu lucru, pre carele nu-lu cunósci, nici nu are nici o putere atractiva: „ignoti nulla cupido.“

Acestu ramu trebuie inse generalisatu cât mai in graba la poporul nostru. Loculu celu mai acomodat spre scopulu acest'a este fora indoiéla scól'a. Aici trebuie desceptata in copii placerea de a se ocupá de pomi. Prin acést'a desceptámú in ei totu de odata simpatia si iubirea facia de natura si prin urmare si facia de creatoriulu ei.

Cultivarea pomiloru este de altmintrelea o ocupatiune fôrte placuta si distragátoria. Ea se intempla in aeru liberu, si mai cu séma primavér'a, cand petrecerea in aeru liberu la canteculu celu dulce alu paseriloru este o adeverata desfatatare. De aceea ocupatiunea cu pomaritul este pentru scolari si invetiatori mai multu o nobila distractiune si recreare pentru ocupatiunile grele ale scólei.

Sunt mari avantaje, ce le dau omului pomii. Ei sunt mediloculu celu mai bunu, prin carele se curetia aerulu de multe gazuri stricatióse, si apoi cine n'a semtitu, cât este de priinciósa recorél'a, ce o imprascia pomii prin umbr'a loru pe timpulu calduriloru mari de vér'a, si cine n'a semtitu placere respirandu mirosulu celu bunu si sanatosu ce lu-dau florile loru. Este sciutu, cá pomii prin frundiele loru absorbu ca nutrementu nitrogenulu si acidulu carbonicu din aerulu atmosfericu, si espira ocsigenulu, conditiunea principala de viétia pentru omu si animale. Astfelu contribuescu in o mesura fôrte mare la starea sanatátii omului. De aceea statistic'a ne infacisíéza cifr'a mortalitátii mai mica in locurile incungiuurate cu pomi, decât in acelea, in cari omulu nu voiesce a se folosi de acestu insemnatu medilocu sanitaru.

Cum am accentuatu si mai sus este apoi fôrte mare folosulu materialu, ce ni-lu dau pomii. Pómele sunt recunoscute de unu nutrementu usioru si sanatosu, ba de unu medilocu, care curatia sangele de multe ingredientie rele. De aceea devinu din di in di totu mai cautate, si prin urmare totu mai scumpe. Din póme se mai prepara apoi unele beuturi de mare insemnatate. Asia d. e. din prune si ciresie vinarsulu, ce si-a eluptatu unu renume insemnatu, si se esportéza astadi in cele mai departate tieri pe langa precizuri frumóse si fôrte rentabile.

Daca vomu considerá si partea estetica, vomu afla cá pomii sunt mediloculu celu mai acomodat pentru infrumsestiarea orasielor si satelor. Ei sunt totu de odata unu sintomu despre starea culturala a populatiunei. Unu satu séu orasiu incungiuuratu cu gradini plantate cu pomi roditori, cu strade pline de pomi umbrosi este o adeverata placere pentru calatoriulu, carele lu-cercetéza vre odata. O comuna si fara edificii pompóse este unu locu placutu si desfatatoriu, daca este plantata in tóte partile cu pomi.

In privint'a desvoltárii agronomiei inca au pomii o valóre fôrte insemnata. Unu terenu uscatu de totu se amelioréza, si se face fructiferu prin sadirea cu pomi, pentrucu pomii conserva timpu mai indelungatu umediél'a, si in umbr'a loru nu se usca pamentulu asia tare de sóre, ca in locurile pre unde nu sunt pomi. Ei provedu apoi priu frundiele, cari pica tómn'a, pamentulu cu humus, acea specia de pamentu, carea ne face agri productivi, si atragu din aeru unele materii nutritórie, cari le impartasiescu pamentulu si altoru plante cultivate in apropiarea lor.

In fine pomii sunt adeverati regulatori ai climei. Ei moderéza caldur'a si frigulu celu pré mare, infrangu venturile mari si aspre, promovéza formarea noriloru, si mai cu séma nu lasa ca pe timpulu ploiloru mari sè-se formeze povóie de apa, cari cu deosebire pe unde sunt déluri, producu mari daune rumpendu pamentulu si facendu-lu nefructiferu. Ori din ce punctu de vedere vomu privi acestu ramu de productiune, elu ni se infacisíéza ca unu lucru de mare importantia. Ba putem dice, si cu dreptu cuventu, cá in elu se imbina frumosulu si placutulu cu folosulu materialu, cu inmultirea veniteloru nóstre si cu desvoltarea sentiului moralu religiosu. De aceea nu lu-putem recomandá din destulu tuturoru acelor'a, cari dorescu desvoltarea materiala si culturala a poporulu nostru.

Am puté scrie fôrte multu despre avantajele pomaritului. Cele amintite pana aci le credemu de asta data inse de ajunsu pentru ca se atragemu atentiunea publicului asupra acestui ramu de productiune. Din cand in cand ne vomu incercá a espune si unele reguli practice in acésta privintia.

T.

Din viétia scolaria.

In nimicu nu te poti insielá mai usioru ca in ómenii, cu cari ai afaceri. Este greu a te cunósce pe tine insuti, nu este mai pucinu greu a cunósce pe individii, in a cároru societate traiesci. Daca voiesci inse, ca se preintempini o multime de consecintie funeste, ce provinu fôrte adesea din acésta impregiurare, atunci trebuie se studiezi continuu atât natur'a t'a propria, cât si natur'a ómeniloru, cu cari vini nemedilocitu in atingere. Unu astfelu de studiu ne pune la dispositiune mari avantaje. Elu ne face se fimu drepti facia de noi insine, si se ne purtámú facia de noi asia, precum ípretinde individualitatea nóstra, ér facia de semenii nostri ne conduce a ne insusi acelu tactu bunu atât de necesariu in viétia, ba carele este o conditiune principala in comerciulu nostru cu societatea omenésca, si carele ne scutescu de multe prepossitáti.

Acestu studiu este prin urmare de neaperata trebuintia pentru fiecare omu. In cea mai mare mesura este inse necesariu pentru educatori. Educatoriulu póte influintiá in directiune buna si cu destulu succesu uumai atunci asupra elevulu incredintiatu ingrigirei lui, daca a studiatu, si icunósce tóte aplecárele bune si rele. In casulu contrariu elu póte stricá fôrte multu, ba chiar póte instreiná de scóla, si inecá in elevii sei multe talente, cari pre langa o buna tractare aru puté deveni cei mai folositori membri ai societátii omenesce. Câte talente nu se ingrópa numai din cauza, cá invetiatorii, sub a cároru ingrigire au avutu nenorocirea a fi incredintiati, nu le au sciutu descoperi si desvoltá.

Privindu lucrulu din acestu punctu de vedere ni se infacisíéza ca un'a din cele mai mari greutáti pentru invetiatori: a-si cunósce bine pe elevii loru. In nimicu nu se póte insielá invetiatoriulu mai usioru ca in acést'a. Se intempla adeca de multe ori, cá invetiatoriulu judeca cu totul falsu pe elevii sei. Dreptu dovéda ne servesce impregiurarea, cá une ori teneri escelenti in scóla, devinu in viétia nisce barbati cu totul ne'nsemnati si fara nici o valóre; in acelasi timpu inse vedemu, cá din scolari mediocri au iesitu in viétia practica ómeni insemnati, barbati, cari in diferite specialitáti s'au aretatu in adeveru geniali, si au datu directiuni in sciintia.

Spre orientare inregistrámú aci urmatórele exemple: Renumitulu naturalistu *Linée* erá privitu de invetiatorii sei de unu capu fôrte marginitu. De aceea ei si sfatuiru pe parintii lui, ca se-lu aplice la o meseria, sub cuventu, cá nu este de scóla, si cá nu este capace de o cultura superióra. Fisculu celu mare *Arago* dedea fôrte pucine sperantie, pe cand erá in scól'a elementara. Elu erá degiá de 14 ani, si inca nu sciá scrie si ceti. Dela 14 ani inse incepú a se desvoltá iute, si in etate de 18 ani posedea atátea cunoscintie, încát fu primitu in politehnicu. *Newton*, matematiculu celu mare si-avea loculu seu de regula prin scólele inferióre iu banc'a din urma. Batjocur'a si dispretiulu conscolariloru sei lu-facura inse atât de diligentu, încát mai tardiu deveni celu dantaiu. *Liebig*, chemiculu celu renumitu trecea in teneritiile sale de unu omu fôrte pucinu talentatu, si nu putea nici decum se invetie limb'a latina. *Humboldt*, naturalistulu celu mare facea progrese fôrte nensemnate in anii cei dantai de scóla. Elu erá de 15 ani, si tóta sciintia lui constá in cetire, scriere si pucina matematica elementara. Cu tóte acestea marturisesce elu insusi despre

sene in memoarele sale „a fost unu mare norocu pe mine, că m'am potutu desvoltá eu singuru incetu si independentu; altcum in man'a unoru invetiatori pedanti, cari voiescu a-ti bagá in capu o magazia mare de cunoscintie, fara a pricepe modulu unei desvoltári rationale a spiritului — asi fi remasu de siguru o mediocritate, séu chiar nu s'ar fi alesu nimicu de mine.“ Pestalozzi, parintele pedagogiei mai noue, trecea in teneretie de unu capu fórte medicru. Nimenea nu credea, că va se iésa candva cev'a din elu. „Eram“, dice elu insusi despre sene, „in tóte jocurile cu copii individulu celu mai neajutatu si celu mai nedesteru, unu obiectu de batjocura intre socii mei; nu me sciam nici decât aflá in lume si intre semenii mei.“ Unu scriitoriu dice despre elu, că cadea mai la fiecare esamenu. Cu tóte acestea elu este omulu, carele a datu pedagogiei directiunea de astadi.

Aceste esemple, credemu, că ilustréza de ajunsu faptul, că invetiatoriulu se póte insielá fórte usioru in elevii sei. Este neplacutu, ba este unu lucru impreunatu cu mare dauna a te insielá in cutare omu, cu carele ai afaceri. Este inse de siguru multu mai mare dauna a te insielá ca invetiatoriu in elevi, si a instreiná de scóla in modulu acest'a chiar generatiuni intregi.

De aceea nu se póte recomandá din destulu invetiatoriulu a se deprinde, ca se cunósca cât se póte mai bine pe elevii sei. Spre scopulu acest'a se recere o mare pacientia si unu studiu profundu alu vietii spirituali a elevului, o observare continua asupra tuturor aplecárilor lui. Altfeliu se póte intemplá fórte usioru, ca invetiatoriulu mai multu se strice, decât se folosésca. Se nu uitámu deci nici odata principiulu enunciatu de Iuvenalu: „puero maxima debetur reverentia.“

O voce din poporu. / Central

Este bine se privimu din cand in cand asupra celoru intemplate in trecutu, ca se ne putem esplicá starea nóstra actuala, si se ne cascigámu din cele ce le amu vediutu esperiintiele necesari spre a ne sci feri pe viitoriu de incurcaturile trecutulu. Acestea m'a indemnatu a face de asta data in acestu locu câteva observári asupra unor'a, cari le am vediutu petrecendu-se in administratiunea bisericeii si scólei nóstre.

Se dice, si cu dreptu cuventu, că inaintámu, si este tare de doritu acést'a. Nu se pote negá nici decât, in tempulu din urma s'a facutu in dieces'a nóstra in unele párti progrese. Unu lucru mi-se pare inse fórte curiosu, dar unu lucru de mare importantia, carele daca nu ar fi existatu, de siguru progresele nóstre ar fi fost multu mai mari. Unii factorii angagiati in administratiunea bisericeii sunt fórte insufletiti pentru desvoltarea causerlor nostre vitali. In acelaasi timpu observámu inse pe altii, că au remasu, si voiescu a remané si mai departe in aceasi leturgia, carea caracterisá trecutulu de trista memoria. Se intielege apoi de sene, că nelucrandu in deplina armonia toti fractorii angagiati in organismulu bisericeii, ei vinu adesea in colisiune, ba uneori se impedeaca chiar unii pe altii, si astfelu cause insemnate suferu, si cu ele suferu biserice'a si poporulu nostru.

Pentru o buna administratiune nu este de ajunsu a se emite numai o multime de legi si ordinatiuni, fie ele cât de acomodate, si purcéda ele din cele mai bune intentiuni. Aceste legi si ordinatiuni trebuiescu esecutate cu cea mai mare conscientiositate. Altfeliu remanu unu ce mortu si fara nici unu rezultat, unu lucru bunu, in sa fara nici o putere productiva.

Sinódele si congresele nóstre au recunoscutu de multu acea impregiurare, că biserice'a si scól'a nóstra nu potu prosperá, daca nu se va creá preotiloru si invetiatoriloru o positiune materiala corespundietória grelei loru missiuni. Dreptu aceea s'a enunciatu principiulu, ca sè-se caute si aplice tóte medilócele, prin cari s'aru poté ameliorá starea materiala a

acestoru functionari. Se pare inse, că chiar in punctulu acest'a nu se desvólta in totu loculu, si mai cu séma in parochia si protopresviteratu activitatea si tactulu necesariu spre scopulu acest'a. Asia d. e. mi-a venitu fórte batatoriu la ochi vediendu in timpulu din urma, că salariulu invetiatoriulu din Siri'a fara dóra si póte s'a scaritiatu cu o suta de fiorini la anu. M'a durutu acestu lucru, cand sciu, că salariile invetiatoresci si altcum sunt destulu de mici. Ele inse in locu de a se mari, se micioréza in aceste timpuri grele in butulu principulu enunciatu de forurile nóstre legislative. Asemenea casuri se potu ivi si in alte párti. Ele sunt unu simptomu reu, carele póte avé cele mai funeste consecintie. Formandu-se atari casuri de rea precedintia ele se potu lati spre daun'a nóstra a tuturoru. Poporulu nostru si altcum nu pré este aplecatu a platí bucurosi preotii si invetiatori. Deci este destulu, ca se auda de taari casuri, si apoi ne vomu trefi cu turbarárii intréga dieces'a.

Inspectiunea nóstra scolara inca lasa apoi fórte multe de doritu. Acést'a nu este preste totu la inaltimea missiunei ei. Asia d. e. cunoscu casuri, unde invetiatori cu salarie bunisóre in timpulu de prelegere se ocupa cu alte lucruri, ér pruncii stau singuri in scóla. Autoritátile scolari nu au, séu dóra in unele locuri nu voiescu a avé cunoscintia de atari anomalii, si astfelu sanctuariulu nostru celu mai insemnatu, scól'a suferu, ér poporulu se instreinéza de dens'a, pentrucu nu vede folosulu ce-lu astépta. Ar fi bine deci, ca pe terenulu acest'a sè-se faca cât mai curend imbunatatirile necesarie, mai cu séma acum, cand vedemu intre ce-impregiurári grele sustienemu scólele nóstre confessionali.

Cu preotimea inca nu sta lucrulu multu mai bine, si aici sunt tare multe de doritu. O parte insemnata din preotii nostri traiescu din unu venitu fórte precariu, ér in unele comune mai bune lipsescu unoru preoti de ai nostri zelulu necesariu si interesulu facia de causele publice. Sub astfelu de impregiurári este pré naturalu, că nu putem obtiené progrese mai insemnate in desvoltarea poporulu. De aceea este neaperatu de trebuintia a ingrigi ca preotiloru se li se creeze o stare materiala corespundietória, si apoi sè-se supuna tóta activitatea si tienut'a loru unei controle cât mai severe. Mie mi-se pare inse că nu s'a facutu in totu loculu aceea, ce s'ar fi pututu dóra obtiené pe langa unu bunu factu in acésta privintia. Asia in multe comune s'ar fi pututu ajutá in acésta privintia, dar au intrevenitu unele cause, séu cutare gresiéla in mare parte chiar a preotiloru insisi, si astfelu lucrulu a remasu in starea de mai nainte, séu dóra chiar in o stare mai rea. Nisce sfaturi bune si o controla aspra a preotimei din partea organeloru chiamate a priveghiá imediatu asupra tienutei preotimei aru poté ajutá fórte multu si in acésta directiune. Ar fi apoi de doritu, ca se li-se faca preotiloru unele usiurári acolo, unde s'ar poté si fara de mari greutáti. Asia d. e. s'aru poté usiurá barem in ceea ce priveisce contributiunile de pe sesiunile parochiali, unu lucru, carele pana acum nu s'a facutu, desi mi-pare, că cestiunea s'a discutatulu la loculu competentu in anulu trecutulu.

Se sperámu inse că autoritatiloru nóstre bisericesci si scolari le va succede a aflá cáile si medilócele cele mai bune, prin cari voru poté stimula in factorii bisericesci si scolari din comuna zelulu necesariu intru implinirea detorintieloru loru. In totu casulu este de mare urgentia spre scopulu acest'a introducerea unei controle mai stricte facia de toti functionarii nostri. Cu deosebire mi se pare, că ar fi fórte de doritu, a se dispune prin lege, ca toti oficiantii se-si dea socóta la finea fiecarui anu despre activitatea si imbunatatirile, cari le au facutu in oficiulu loru in decursulu anulului. Cu ch pulpulu acest'a credu, că s'aru introduce intre individii chiamati a lucrá in vii'a Domnului o ambitiune nobila, a celu motoru principalu si neaperatu de trebuintia intru desvoltarea tuturor societátiloru omenesci.

D i v e r s e.

= **O donatiune.** Maiestatea Sa a donatu pe sém'a societății de lectura: „Petru Meioru“ din Budapest'a sum'a de 100 de florini.

= **Unu amicu alu artei.** Am amintitu cu alta oca-siune, că actualulu presiedinte alu republicei franceze, Iules Grévy, este unu mare amatoriu alu obiectelor de arta. Elu apareá totdeauna la locurile, unde se vindeau obiecte de acésta natura. Duminec'a trecuta erá o licitatiune de astfeliu de obiecte in hotel Drouot. Elu aparú si acum, niminea inse nu cunoscea in acelu cetatiénu, carele priviá obiectele de licitatu, pe capulu statului frencezu.

= **Unu atentatu.** La 21 februariu se intemplá unu nou atentatu in Russi'a. Principele Krapotkin, guvernorul din Charkow se intorcea acasa pre la 12 óre nóptea dela unu balu in trasura. Asupra lui slobodí unu individu mas-catu unu revolveru. Glontiulu lu-nimeri, si ran'a causata o constatará medicii de fórte periculósa. Ea i-va causá mórtea. Criminalistulu pana acum inea nu s'a pututu descoperi.

O lectiune economica. „Sum in cea mai mare per-plexitate, stremtoratu de tóte partile, nu am pe nime al-tulu, la carele se me adresezu.“ Asia incepuse a se plange dilele trecute catra unu scriitoriu de renume din Paris unu amicu alu seu. Scriitoriu, unu omu fórte avaru, observá indata, că amicului seu, pre carele lu-cunoscea de unu omu risipitoriu, voiesce a-i repeti unu cantecu cunoscutu, adeca a-i cere bani imprumutu. Ca se nu fie silitu a-i refusá ce-rerea, lu-rugá, ca se incete pentru uau momentu cu dis-cursulu, că are o cestiune familiara de urgentia. Suná deci clopotielulu, si indata aparú in odaia soci'a sa, catra carea se adresá cu urmatóarele: „De câte've'a dile me neliniescece continuu baiatulu dela croitoriu cu o socotéla vechia nepla-tita. Astadi inca are se vie. Tu scii inse, că nu dispunu de parale, deci daca va veni, fii buna, si complanéza lucrulu cum'va, ca se nu me nepaciúesca, si mai cu séma se nu me conturbe astadi, cand ala la mine unu amicu atátu de bunu.“ Soci'a s'a se departá, ér elu dise amicului seu: „acum stau la dispositiune.“ Acest'a frapatu de cele intem-plate si-perdú gustulu de a-si espune obiectulu, pertru ca-rele venise. Inventá deci cu totul alte lucruri, pe cari in-cepú a i le istorisi. Istorisirea o urmariá scriitoriu cu cea mai mare atentiune. Amicului seu inse vediendu-se pacalitu si desilusionatu in speranti'a de a ajunge la scopulu doritu, adeca de a capeté bani imprumutu, nu remase multu timpu, si se departá neconsolatu. Pe cale si-dicea, bietulu omu: totu este adeveratu proverbulu, pre carele l'am auditu in copilaria cand umblam la scóla: „daca vréi se inveti a pretiuí banulu, mergi si cere imprumutu“.

= **Zuluzii.** Se scie, că unu resbelu a isbucnit intre Angli'a si poporulu Zulu din Afric'a meridionala. Nu e dara fara interesu a publicá câteva notitie asupra acestui popo-ru, de care multi nici au auditu vorbindu-se pana acumu. Zulu insemnéza tíera cerésca. Obligatiunea servitiului mili-taru in acea tíera duréza dela 20—60 ani. Afara de ace-s-tu greu impositu, este unu feliu de garda juna, unde tre-buie se intre toti copii de 14—15 ani, si acestu serviciu este prelungitu pana la 20 ani. Resboincii nu se potu in-surá. Acést'a e o interdicere legala, impusa de rege, inter-dicere, pe care o ridica pentru batalióne intregi, cand s'au distinsu in lupte: e unu premiu datu ardórei resbelnice. Dinaintea capului lor, ce printre altele pórtá titlulu de *Bayete* (rege alu regiloru, rege alu lumii, leu etc.) indigenii mergu in branci. Regele lor este fórte absolutu. Despotulu actualu, ce se numesce, Cetevayo, este transpor-tatu intr'unu tronu pe róte; daca intelnesce pe cineva care i-displace, striga: taiati-i capulu! séu luati-lu! (adeca sup-primati-lu), si esecutiunea urméza indata ordinulu. Elu este mandru, imperiosu si nu voiesce se aiba nimicu comunu cu albi, afara numai in privinti'a armelor de focu. Sun-

tem regi ai Zuluziloru (adeca ai ceriurilóru)? dice totu deun'a, cand i se consiliéza reforme. „Press'a“.

= **Care este missiunea model?** Dilele trecute me-preumblam cu unu filosofu. Pré invetiatiulu meu compa-nionu me adancise in nisce teorii de sciintia, din cari cre-deamu, că nu vom mai puté iesi. Ca se scapu de acésta grea chrana spirituala, pe carea, ve spunu dreptu, me te-meamu, ca capulu meu nu o va puté mistui, i-atraseiu atentiunea asupra model. Filosofulu meu din intemplare de asta data tare dispusu de vorba, incepú a-mi insirá de nou o multime de teorii referitórie la cestiune. In fine vedien-du, că stau se-mi perdu pacienti'a, incheiá cu cuvintele: „in moda se incérca omenimea a-si dá hainele cele mai aco-modate necessitátiloru corpului, tienendu contu de vederile estetice.“ Bunu respunsu cugetam intru mine, dar i-lipsesce o recerintia principala, aceea adeca că mod'a se ne dea totu de odata si hainele cele mai eftine. I-facui deci acésta observare si omulu meu se dechiará satisfacutu. Nu intre-lasá inse a adaogá, că cea mai mare nenorocire a lumii este, că pré adesea nu póte cuprinde cu mintea s'a, că unu obiectu este si póte fi frumosu si daca nu este scumpu. Acésta impregiurare a dusu pe multi la ruina, dar ce se-i faci omului, daca i-a datu Ddieu ochi, si elu nu vrea se-véda cu ei, si se-se 'ntieleptiesca. Cu acést'a ne despartirámu. Preste câteva dile eram invitatu la mésa la unu amicu. Aci din vorba in vorba ajunseramu cu discursulu nostru si la moda. Dómn'a casei, o femeia de altmintrelea cam inain-tata in etate nu gasiá destule cuvinte ca se o laude. Ea ne spunea adeca: „mod'a te face se apari in fiacare di mai frumósa si mai interesanta. Apoi scii, caré femeia traiesce in lume, si se nu dorésca, se fie frumósa. Si daca natur'a nu ne a facutu pe tóte frumóse, apoi vine mod'a si mai supli-nesce unele defecte, ér barbatiloru se vede, că le convine acestu surogatu.“ Barbatulu, bagu séma, ca se nu si-pérda apetitulu o intrerupse aci, si ne spuse, că densulu a semtitu si semte tare bine valórea model, „ea este o inventiune facuta cu scopu de a goli busunarietele barbatiloru usiori de minte, intre cari adese ori am avutu nenorocirea a me numerá si eu.“ Óre care din aceste trei respunsuri va fi celu adeveratu?

= **O scena curiósa.** In o comuna rurala de langa Dresd'a traia o familia in starea cea mai buna. Dela unu timpu inse se observá, că capulu ei arata sintóme de nebu-nia. Ingrigiti de acésta stare membrii casei sale lu-dusera in spitalulu de nebuni din apropiare. Dupa câtv'a timpu elu se parea, că si-a redobanditu sanatatea. Astfeliu cu invoierea mediciloru se întórse acasa. Nu trecú multu inse, si bol-navulu crediutu sanatosu constatá prin faptele sale, că elu este totu in starea de mai nainte. Este sciutu inse, că nebu-nii fugu de spitalulu menitu pentru densii si facu tóte cele possibile, ca se nu mai cada sub ingrigirea lui. Dreptu aceea famili'a, ca se-lu póta conduce de nou la locul de cura, si-permise a se folosi de urmatoriulu refugiu: intr'o di veni la densulu fratele seu, si i-dise, că ar fi necesariu, ca se faca o visita directorului spitalului, ca se-i multiu-mésca de bun'a tractare, de carea l'a facutu partasiu in decursulu bólei. Elu observá inse indata, că prin acést'a are se i-se prepare de nou o incarcerare acolo. Se puse deci in o trasura, si fara a comunicá cuiva cev'a, se duse singuru la medicu, ca se-i multiemésca. Ajungendu aci, dupa ce fíni cu lucrurile apartinetórie etichetei, descoperi mediculu unu casu tristu intemplatu de nou in familia, adeca că fratele seu a nebunitu, si peste câte've'a dile lu-va aduce, ca se lu-incréda bunei ingrigiri a mediculu. Dupa câte've'a dile aparú in adeveru amendoi. Acum se incepú unu procesu formalu. Ambii frati diceau adeca unulu despre al-tulu, că este nebunu. Mediculu sedusu de informatiunea data se parea la inceputu, că este in perplexitate. Ochiulu scientiei descoperi inse dupa câteva minute pe adeveratulu bolnavu, si astfeliu pacalitur'a inscenata nu succese. Elu fú inregistratu de nou in protocólele ospiciului.

— **Conservarea cartofiloru.** In dilele n6stre au cartofii o rola f6rte insemnata in economi'a de casa. Astadi au mare trecere, ii-afl6m la m6s'a bogatului, ca si in colib'a seracului. Ei au devenitu, amu put6 dice o mancare generala, 6r cultur'a loru iea din di in di dimensiuni totu mai mari. O greutate ni se infacis6za inse in ac6sta privintia. Ei incepu inca de prin Martie a incolti, si astfelu perdu substantiele nutrit6rie, si nu se mai potu intrebuinti6. In modulu acest'a este lipsita lumea mai multe luni de acestu insemnatu obiectu de nutrementu, pana cand adeca vinu cartofii cei noi. Dreptu aceea credemu, c6 facemu unu bunu servitiu notandu aci unu medilocu usioru si practicatu cu mare succesu in Franci'a inca de mai multi ani pentru conservarea cartofiloru, si anume: Se pune o caldare mai mare cu apa pe focu. Cand ferbe ap'a bine, se panu intrens'a cartofii, dupa ce s'au spelatu bine de pamentu, intr'o corfa s6u legati slabu intr'o panza rara, si se lasa aci cam patru secunde, 6r dupa aceea se scotu afara. Se lasa apoi ca ap'a se f6rba bine de nou, si se punu intrens'a pe rondu at6ti'a cartofi c6ti credemu, c6 ne sunt de ajunsu preste v6ra. Cartofii scesi din caldarea cu apa ferbinte se pupu in unu locu liberu, dar rari, ca s6-se usce ap'a dupa ei c6t mai in graba. Dupu ce s'au uscatu se punu in unu locu intunecosu, unde se potu conserv6 in starea cea mai buna pana catra finea lui Augustu. Acestu medilocu ii-scutesce totu de odata si de putrediuine. Se intielege desene, c6 astfelu de cartofi nu se potu semen6, ei si-pastr6za inse gustulu bunu si t6te substantiete nutrit6rie.

Concursu.

2—3.

Pentru parochi'a vacanta din *Giul'a germana* (protopresbit. Chisineului comit. Bichisiului) se eserie concursu cu terminu de alegere pe Duminec'a din *4 Martie st. v. a. c.*

Emolumintele sunt: $\frac{1}{4}$ sesiune de pamentu comasatu, birulu si stolele indatinete dela 140 de case, si cuartiru liberu.

Dela recurinti se cere: se produca testimoniu despre absolvirea a loru 8 clase gimnasiale si testimoniu de calificatiune pentru parochii de frunte, — apoi precum la candidare asia si la alegere voru fi preferiti acei'a, carii prin atestati voru dovedi: c6 au servitu bisericei ca preoti ori ca invetiatori, si cari ca atari sunt bine meritati pe terenulu bisericescu si scolaru. — Recursele pana la 1 Martie a. c. sunt a se substerne protopopului tractualu *Petru Chirilescu* in *Chitighazu* (K6tegyh6za). Se poftesce ca recurentii pana la terminulu de alegere in cutare Dumineca s6u serbat6re, se se prezenteze la biserica in faci'a locului, pentru de a-si dovedi desteritatea in celea bisericesci.

Datu in *Giul'a germana* la 30. Ianuariu 1879.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Petru Chirilescu**, protopresbit.

3—3.

Pentru vacant'a parochia gr. or. de clas'a a 3. din comun'a *Prezesci-Donceni*, protopresviteratulu Borosineului, in dieces'a Aradului, cu terminulu de alegere pe *4 Martie a. c. st. v.* s6u pe a trei'a dumineca in paresimi. Emolumintele sunt: a) *Prezesci* $\frac{5}{3}$ sesiune pamentu aratoriu cu intravilanu si casa parochiala, — birulu parochialu dela 38 numere de case cu pamentu, un'a masura cucuruзу sfarmatu — dela 20 case dileresci jumatare mesura, si stolele indatinete; b) *Donceni* — $\frac{1}{4}$ sesiune pamentu aratoriu, unu intravilanu — biru parochialu dela 57 case t6te cu pamentu, un'a masura cucuruзу sfarmatu si stolele indatinete. Recurentii au se produca testimoniu despre absolvirea teologiei, de calificatiune, atestatu de botezu si

atestatu de morali'ate. Preotii santiti au preferintia. Se recere, ca recurentii in vre o domineca ori serbat6re se-se prezenteze la s6nt'a biserica din *Prezesci*, ca poporulu se se convinga despre harnici'a loru in cant6ri, liturgisire si cuvent6ri bisericesci. Recursele adresate comitetului parochialu se voru trimite parintelui admin. protopresviteralu *Nicolau Beldea* in *Borosineu* celu multu pana la 26 Februariu a. c. st. v.

Prezesci-Donceni 1 Februariu 1879.

Comitetulu parochialu.

Cu scirea mea: **Nicolau Beldea**, adm. ppresviter.

2—3.

Concursu se eserie pentru ocuparea postului de invetiator6sa la nou infiintiata scola confesiunale de fete din comun'a *Sarcia-romana* (*Toront6l*) inspectoratulu B.-Comlosiului, cu terminu de alegere pe a trei'a Dumineca din paresimi, ce cade in *4 Martie c. v. a. c.* Emolumintele anuali sunt: 300 fl v. a. in bani si cuartiru liberu cu gradina de legumi.

Dorit6rele de a ocup6 acestu postu sunt avisate a-si substerne recoursele instruite conform statutului organicu pana la diu'a alegerii, Domnului protopresviteru *Vinceniu Sierbanu* in *B6n6t-Koml6s* (*Toront6l*) adresate catra comitetulu parochialu, — si dupa posibilitate, — a se si infacis6 in faci'a locului la diu'a alegerii.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protopresbiterulu: *Vinceniu Sierbanu*.

1—3.

Pentru deplinirea postului de invetiatoriu la sc6l'a greco-orientele confesionala din *Ticvanu micu*, protopresbiteratulu *Oraviti*ei, Cottulu *Carasiului* se eserie de nou concursu pana in *18 martie a. c.* Emolumintele sunt: Salarulu anualu 450 fl. pentru conferintie si scripturistica 10 fl. pentru lemne, din care are a se incaldi si sc6l'a 30 fl. v. a.; $\frac{1}{4}$ jugeru gradina pentru legumi; $\frac{1}{4}$ jugeru gradina afara de Comuna; 1 jugeru de pamentu aratoriu de clas'a prima, si cuartiru liberu. Doritorii de a ocup6 acestu postu, au a-si adres6 recoursele instruate conform statutului organicu cu atestatele necesare, — comitetului parochialu, si ale trimite D. protopopu *Iacobu Popoviciu* in *Oraviti'a*, si in vre o duminica s6u serbat6re a se present6 in biserica, de a-si aret6 desteritatea in cantare si tipicu.

Ticvanu micu in 8. Ianuarie 1879.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu D protopresbiteru tractualu.

NEGUTIAT6RIA

la

2—6.

„m6ti'a n6gra“

a lui

FRANCISCU si EDUARDU TONES

d'in Aradu, in piati'a principala

si-recomenda stabilementulu ei bine aprovisiontu pentru droguele, bacanii, specerii, articuli de coloratu, farine totu soiulu, sementie pentru economii si gradine, papire si feliu de feliu de alte recuisite de scrisu si cu ape mnerali totu de-a-un'a pr6spete.

T6te aceste cu pretiurile cele mai eftine.

Comandele din provincia le efectueza la momentu pr'in posta, punendu in contu pentru fia-care statiune numai portulu de cruceri 33. la o greutate de 5 chilo.